

PRZYCZYNY TRUDNOŚCI UCZNIÓW W NAUCE

Opracowała Bożena Ochota

Przyczyny trudności uczniów w nauce, nazywane także przyczynami dydaktycznymi bywają różnorodne i najczęściej mają charakter kompleksowy, co podkreślają zgodnie wszyscy badacze zajmujący się ich analizą. Nie wszyscy natomiast są zgodni co do tego, które spośród różnych przyczyn, odgrywają decydującą rolę i rozstrzygają ostatecznie o powodzeniu lub niepowodzeniu danego ucznia w nauce.

W literaturze dotyczącej trudności dydaktycznych można spotkać różne podziały ich źródeł.

Zdaniem H. Grassela przyczyny trudności dydaktycznych uczniów tkwią w : osobowości dziecka, stanie zdrowia, rodzinie, środowisku, nauczycielu, warunkach pracy dydaktycznej.

J. Konopnicki wyróżnia następujące kompleksy przyczyn trudności szkolnych: społeczne, emocjonalne, szkolne-organizacyjne i metodyczne, intelektualne.

Natomiast T. Kukołowicz dzieli przyczyny trudności szkolnych uczniów na: przyczyny tkwiące w uczniu, przyczyny tkwiące w rodzinie ucznia, przyczyny związane z pracą nauczyciela i systemem oświaty.

Z kolei I. Roszkiewicz uważa, iż przyczynami trudności dydaktycznych dzieci są: błędy w doborze treści i metod nauczania, środowisko rodzinne dziecka, zakłócenia rozwoju psychofizycznego dziecka tj. defekty wzroku, słuchu, wszelkie choroby i urazy pogarszające stan zdrowia dziecka, tzw. fragmentaryczne zaburzenia rozwojowe polegające na dysfunkcji korowej części analizatorów, opóźnienia rozwoju procesów umysłowych, różne zakłócenia w rozwoju uczuciowości, motywacji i postaw a także związane z nimi zaburzenia rozwoju społecznego.

W literaturze naukowej dotyczącej trudności szkolnych można również spotkać podział przyczyn trudności na :

- czynniki wewnętrzne (tkwiące w dziecku), związane z rozwojem fizycznym i psychicznym dziecka , z jego indywidualnymi właściwościami
- czynniki zewnętrzne, na które składają się warunki życia dziecka, oddziaływanie otoczenia bliższego i dalszego, przede wszystkim opieka i praca wychowawcza, jaką oferują mu dwa najważniejsze środowiska; rodzina i szkoła

Większość badaczy wyodrębnia jednak trzy zasadnicze grupy przyczyn trudności uczniów w nauce. Są to:

- przyczyny ekonomiczno-społeczne
- przyczyny pedagogiczne
- przyczyny biopsychiczne

Wśród przyczyn ekonomiczno-społecznych podkreślają wpływ takich czynników jak : bardzo złe warunki materialne i mieszkaniowe, rozpad struktury rodziny i zakłócenia jej wewnętrznej atmosfery, niski poziom intelektualny i kulturalny rodziców, niewłaściwe postawy rodziców wobec dzieci, brak zrozumienia i zaspakajania potrzeb dziecka oraz brak zainteresowania jego pracą szkolną, ruchy migracyjne, różnice regionalne.

Wśród przyczyn pedagogicznych wyróżnia się zazwyczaj przyczyny tkwiące w samym procesie dydaktycznym jak i w całym systemie oświaty, przepełnienie klas szkolnych, przeładowanie programów nauczania, niewłaściwe rozwiązywanie problemów uczniów powtarzających klasę, nierówny start szkolny dzieci.

Przyczyny biopsychiczne określane również mianem „przyczyn tkwiących w dziecku ”to zarówno zadatki wrodzone np. anatomiczna struktura mózgu jak i warunki sprzyjające lub hamujące rozwój tych zadatków. Tak więc wśród czynników determinujących postępy dziecka w nauce niemałą rolę odgrywają: poziom inteligencji, temperament, cechy charakteru, niesprawne lub wadliwe funkcjonowanie narządów zmysłowych, niestałość emocjonalna, zły stan zdrowia, zaburzenia procesów poznawczych.

Wyniki dotychczasowych badań naukowych pokazują, że powstawanie trudności uczniów w nauce powodują zespoły bardzo różnych przyczyn, które się wzajemnie warunkują. Poszczególne czynniki współzależą od siebie niekiedy tak silnie, że całkowite ich rozgraniczenie nie jest w ogóle możliwe.

Z wyżej wymienionego przeglądu przyczyn powstawania trudności uczniów w nauce wynika, że jest ich bardzo dużo. Ponieważ trudności w nauce wpływają na losy ucznia , należy zrobić wszystko, aby ograniczyć ich negatywne skutki oraz przede wszystkim zapobiegać ich powstawaniu.

Bibliografia

Kupisiewicz Cz.: Niepowodzenia dydaktyczne. Warszawa 1972

Więckowski R. : Pedagogika wczesnoszkolna .Warszawa 1995

Włodarski Z. : Psychologia uczenia się. Warszawa 1989

Jaczewski A. : Biologiczne i medyczne podstawy rozwoju i wychowania. Warszawa 1993

Sawa B. : Jeżeli dziecko źle czyta i pisze. Warszawa 1997

Spionek H.: Psychologiczna analiza trudności i niepowodzeń szkolnych. Warszawa 1970

